

La Cuarta Piel

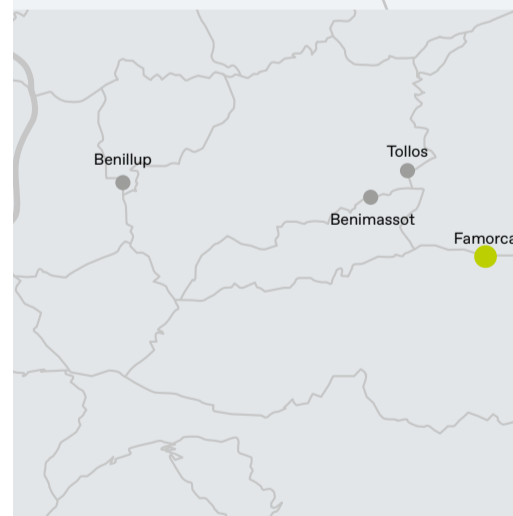
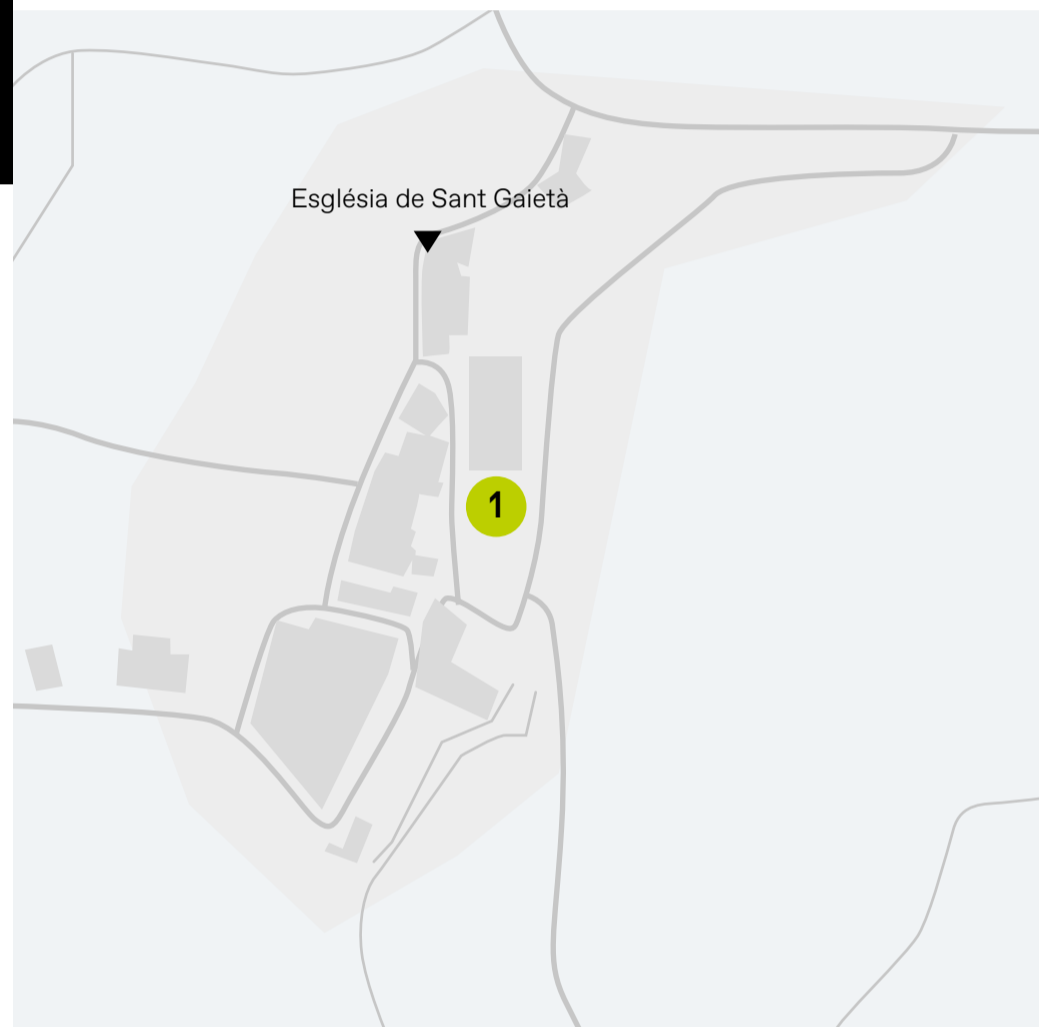
Collint Hiverns, 2023

Famorca és un poble encaixat entre dos vessants: puja la falda nord de la Serra de La Serrella i mira cap a la cara sud de la Serra d'Aitana. Al contrari que la resta dels pobles de la zona, els seus carrers estan orientats al nord, d'esquena al Sol. Aquesta estranya disposició s'explica pels abundants llits d'aigua que en el seu moment queien del vessant de La Serrella, xicotets rierols que anaven al barranc als peus del poble i proveïen els veïns i els seus cultius.

Hui no queda rastre d'aquells rierols, però molts veïns diuen recordar-los. En parlar amb ells, també remeten a La Serrella nevada de les seues infàncies. En les postals del poble, en les seues fotos de perfil, sovint apareix aquella imatge que, segons expliquen, durava mesos, mentre que ara amb prou feines aguanta una setmana a l'any. Potser producte del canvi climàtic, potser record distorsionat, sembla estesa la sensació que a Famorca cada vegada plou i neva menys.

Siga com siga, és clar que l'estacionalitat que abans marcava les vides en el camp apareix ara difuminada. Un indubtable testimoni d'aquest canvi és la nevera de Famorca (a 1.170 m d'altura) que, fins a l'arribada dels refrigeradors moderns, alimentava de gel la costa alacantina. Amb cada nevada, els veïns pujaven a la nevera per a emmagatzemar i premsar la neu i, cada estiu, una vegada convertida en gel, s'emportava

Famorca
El Comtat, Alacant
febrer 2023-juliol 2023

1 *Collint Hiverns*
C/ Salamanca, 26 (Bar La Font)

amb mules a Dénia, a Calp, a Altea i a la Vila Joiosa per a conservar el peix i fabricar begudes refrescants o gelats. Aquest comerç local i periòdic ha donat ara pas a una enorme xarxa global i ininterrompuda d'espais refrigerats —climes interiors en els quals l'exterior passa a un segon pla—.

El que sosté la vida al Comtat són una sèrie de serveis en trànsit que conformen un teixit fràgil però de confiança. El forner, la banda, el camió de les verdures, un xicotet supermercat mòbil, els metges o el carter salten d'un poble a un altre i connecten Famorca amb un territori molt més ampli. A aquesta xarxa cal afegir-hi la població flotant de famorquins que van deixar el poble però que conserven la seua casa i que en dates marcades, com les festes patronals, tornen al poble. Aquells dies els carrers de Famorca s'omplen i per uns instants els seus veïns i veïnes assagen un poble replet de població jove.

Prenem aquests elements —la nevera, la xarxa en trànsit i les festes locals— com a punt de partida per a proposar un dia de celebració al voltant de la fabricació d'uns gelats. A través d'un taller per a arreplegar els sabors del poble i un altre per a dissenyar un catàleg de formes, busquem un gelat propi de Famorca.

Durant dues vesprades de juny ens ajuntem al voltant d'una taula plena de productes de la comarca. De la mà d'Alba Llodrà, cuinera del bar de Fageca, mirem de recuperar sabors, però també trobar associacions insospitades. En la memòria de les veïnes es mesclen licors, terres i fruits i, a través d'un taller de modelatge, en la seua iconografia particular apareixen pintures rupestres, elements arquitectònics i cultius autòctons.

Amb la cadena de fred, la geografia dels aliments es va reorganitzar ometent factors de clima i proximitat per a prevaldre economies d'escala en les quals uns territoris quedarien al servei d'uns altres. En l'últim segle, Famorca va passar de tindre agricultura de subsistència amb fruiteres i cereals, a cultivar quasi en exclusiva oliva i ametla per a la seua exportació. Creiem que el gelat és una bona excusa per a reflexionar, des del gaudi, sobre el lloc que Famorca ocupa avui en aquesta xarxa d'intercanvis. És també una manera de portar al present la tradició de la gelera, una relació estacional amb el fred que contrasta amb l'hivern perpetu dels nostres frigorífics.

Com qui celebra anualment les collites, el 8 de juliol se celebrarà a Famorca la neu de l'hivern passat; i es farà amb un camió de gelats que recorrerà la comarca estenent la celebració als pobles veïns. Un element que anuncia l'arribada de l'estiu, un guió amb el potencial de repetir-se any rere any i una excusa per a reflexionar sobre el sentit de les estacions en un context d'intens canvi.

La Cuarta Piel és una comunitat de pràctiques que vincula processos participatius a la cura de l'entorn. Fundada a Alacant, tradueix els processos que sustenten la vida humana a les ciutats. Ho fa a través de situacions hedonistes que materialitzen les relacions ecològiques d'aquests complexos processos i les acosten a una escala humana.

Està constituïda com a associació i acompanya projectes i iniciatives dedicades a la transformació territorial i a la mediació cultural. La Cuarta Piel està conformada per arquitectes i artistes que treballen amb sensibilitat cap a les necessitats dels ecosistemes pròxims i des del compromís per generar llocs de trobada gaudibles.